

Dhr. F. van de Kamp
Dhr. N de Rooij

Prohold BV
Amorijstraat 12
6815 GJ Arnhem
Tel: 06 27 166 502
givanprooijen@telfort.nl
www.pro-hold.nl

Betreft: Beoordeling Populier van Lovenlaan te Waalwijk
Ons kenmerk: 020214
Datum: 17 februari 2014

Geachte heer van de Kamp en deRooij,

De gemeente Waalwijk en de bewonersvereniging Lovenlaan hebben G.J. van Prooijen van Prohold BV gevraagd om een onafhankelijke beoordeling te geven over de populier die op de hoek van de van Lovenlaan met de Talmastraat in Waalwijk staat.

Op vrijdagmiddag 14 februari heb ik de boom beoordeeld. Deze rapportage geeft mijn bevindingen weer en het daarop gebaseerde advies.

De conditie van de boom geeft een tweeledig beeld te zien. De top heeft een ijle vertakking en een geringe scheutlengte ontwikkeling. Dit duidt op een matige conditie en is doorgaans een teken van beginnende aftakeling. Lager in de kroon, op de gesteltakken zijn grote hoeveelheden reactielot te zien. Dit lot heeft een gezonde scheutlengte ontwikkeling. Dit reactielot is grotendeels het gevolg van wat zwaardere snoei die is uitgevoerd. Een deel van dit reactielot hangt echter samen met de verminderde conditie wat leidt tot een dunnere bladbezetting in de top van de boom. De transparante bovenkroon laat relatief veel licht door waardoor scheuten lager in de kroon zich goed kunnen ontwikkelen.

Aan de zuidzijde bevindt zich een stamwond. De diepte van inrotting is, gerelateerd aan de stamdiameter op deze hoogte, beperkt en levert nog geen risico op voor stambreuk. Grenzend aan deze inrotting is sprake van omvangrijke bast- en cambiumsterfte. Deze sterfte breidt zich uit over één van de vijf belangrijke wortelaanzetten die de boom heeft. Bij het loshalen van afgestorven bastweefsel zijn stukjes witviltig, fluorescerend weefsel aangetroffen. Dit duidt op het beginstadium van aantasting door echte honingzwam. Er is **geen** scherpe begrenzing te zien, tussen aangetast cambium- en bastweefsel en niet aangetast weefsel. Aan de oostzijde is een kleine plek met afgestorven bastweefsel tussen de wortelaanzetten aangetroffen en aan de noordzijde een langgerekte baan met afgestorven bastweefsel en beginnend witrot, ook weer tussen tweewortel aanzetten. De westzijde van de stamvoet is nog volledig intact. Alle aangetaste stukken bij elkaar vormen ongeveer 25 % van de omtrek van de stamvoet.

Bijzonderheden Honingzwam

Deze schimmel infecteert via de wortels vooral bomen die zijn verzwakt door bepaalde stressfactoren of schade. De schimmel tast het cambium van de wortels en de stamvoet aan, dat afsterft. Daarna veroorzaakt de schimmel witrot in een dunne laag van het onderliggende hout. In een beginstadium van aantasting is onder de bast een witviltige mat met fluorescerende myceliumdraden aanwezig. Na enige tijd laat de afgestorven bast los, waarna rhizomorfen of zwarte plakken onder de bast zichtbaar zijn. Rhizomorfen zijn myceliumstrengen die op zwarte schoenveters lijken.

Honingzwam veroorzaakt op uitgebreide schaal wortelrot en/of vernietiging van het cambium. Beide processen leiden tot een sterke achteruitgang in conditie en uiteindelijk sterfte van de boom. Als honingzwam alleen het cambium aantast, dan zal de boom afsterven zonder direct een risico op windworp op te leveren. Als honingzwam echter ook het achterliggende hout aantast, dan zal de zwam houtrot veroorzaken met als gevolg een verhoogd risico op windworp of stambreuk.

Loofbomen met deze aantasting vertonen een verminderde bladbezetting, vooral boven in de kroon.

Als gevolg van de witrot die de schimmel veroorzaakt, kan de boom in een later stadium omwaaien door wortelrot of afbreken op de stamvoet.

Conclusie

De boom begint momenteel af te takelen. Als gevolg van verzwakking heeft honingzwam zich in de boom weten te vestigen. Honingzwam is in de natuur de opruimer van verzwakte houtige gewassen en is als agressieve parasiet in staat bomen binnen enkele jaren af te laten sterven. Dit hangt samen met het feit dat ze met name het cambium aantasten, wat zorgt voor de diktegroei door de aanmaak van bast- en houtweefsel.

Het ontbreken van een scherpe begrenzing tussen aangetast en niet-aangetast weefsel duidt op een recente, zich **snel uitbreidende** aantasting. Bij zo'n beginnende aantasting zijn de vaak opvallende rhizomorfen en de vruchtlichamen nog niet waarneembaar. Deze volgen doorgaans 1 of 2 jaar na de beginnende aantasting. Omdat de aantasting ook wortelsterfte veroorzaakt kan, als hierbij ook witrot van het spinthout ontstaat, de boom risico's op gaan leveren voor windworp.

Momenteel lijkt de boom nog voldoende stabiel, is het risico op stambreuk verwaarloosbaar en het risico op windworp zeer beperkt. Gelet op de snelle uitbreiding van de aantasting kan deze situatie echter snel veranderen. Ook de aantasting van één van de vijf wortelaanzetten baart zorgen. Normaal gesproken verdedigt een boom de wortelaanzetten als essentieel onderdeel voor de stabiliteit aanmerkelijk beter dan de ruimte tussen de wortelaanzetten.

De gesignaleerde beginnende aftakeling zal zich sterk versneld doorzetten als gevolg van de honingzwam. De toekomstverwachting voor deze boom bedraagt in mijn ogen dan ook maximaal 5 jaar. Het ontbreken van een duidelijk begrenzing en de uitbreiding van de aantasting op een wortelaanzet, geeft aan dat de boom zich onvoldoende wapent tegen de honingzwam.

Advies

Op dit moment zie ik geen direct veiligheidsrisico die kap van de boom op korte termijn zou rechtvaardigen. Wel is er sprake van een zich snel uitbreidende aantasting van honingzwam met het risico op een snel verminderende stabiliteit door het toenemen van wortelsterfte. Ik adviseer dan ook de kroon van de boom fors in te nemen waarbij behoudt van zoveel mogelijk reactielot op de gesteltakken belangrijk is. Globaal ga ik uit van het inkorten van de takken met ongeveer 1/3 tot de helft van de lengte. Binnen enkele jaren zal als gevolg van sterfte door de honingzwam verdere reductie van de omvang noodzakelijk zijn. De snoei draagt ontegenzeggelijk bij aan een verdere versnelling van de aantasting door honingzwam, maar gezien de locatie is het hier niet mogelijk om het proces van afsterven zijn natuurlijke beloop te laten hebben zonder veiligheidsrisico's. De omvang van de stam en de markante plaats die de boom heeft rechtvaardigt in mijn ogen echter een gefaseerde stervensbegeleiding.

Mocht u nog vragen hebben over deze brief dan kunt u altijd bellen met 06-27166502.

G.J. van Prooijen
Prohold BV

Fotobijlage

Afb. 1: Top van de boom met verminderde conditie

Afb. 2: Gezond reactielot op gesteltakken als gevolg van snoei

Afb. 3: Bast- en cambiumsterfte met fluorescerend mycelium (zie pijl)

Afb. 4: Baststerfte aan zuidzijde met aangetaste wortelaanzet